

באר התורה / הג"ר יעקב אשר פלדמן, מח"ס 'כתב משה' ושא"ס, ירושלים**פרשת כי תשא****"לא תבשל גדי בחלב אמו"**

"וְרֵאשִׁית בְּכוֹרֵי אֲדָמְתְךָ תָּבִיא בֵּית ה' אֱלֹהֶיךָ לֹא תִבְשֵׁל גְּדֵי בַחֲלָב אֲמוֹ" ע"כ (כי תשא לד כו).

ובפי' רש"י (שם) בד"ה לא תבשל גדי - אזהרה לבשר בחלב, ושלוש פעמים כתוב בתורה (כאן, לעיל משפטים כג יט, להלן ראה יד כא) אחד לאכילה, ואחד להנאה, ואחד לאיסור בישול, עכ"ל.

א-

ומבואר ברש"י שאילו היה כתוב "לא תבשל" רק פעם אחת, אף שכתוב לשון בישול, מ"מ המכוון הוא על איסור אכילה. ומכיון שכתוב שלשה פעמים אם אינו ענין לאיסור אכילה תנהו ענין לאיסור הנאה, וכן על דרך זה לאיסור בישול.

וכ"ה להדיא בקידושין (נז ב) **ובחולין** (קטו ב) דבי רבי ישמעאל תנא לא תבשל גדי בחלב אמו ג' פעמים, אחד - לאיסור אכילה, ואחד - לאיסור הנאה, ואחד - לאיסור בישול, ע"כ. פי' דאם היה כתוב רק לא תבשל פעם אחת היה המכוון על איסור אכילה.

ביצה (יב א) דתני תנא קמיה דרבי יוחנן המבשל גיד הנשה בחלב ביום טוב ואכלו לוקה חמש. לוקה משום מבשל גיד, ולוקה משום אוכל גיד, ולוקה משום מבשל בשר בחלב, ולוקה משום אוכל בשר בחלב, ולוקה משום הבערה וכו', ע"כ.

ובפי' רש"י (שם) בד"ה ולוקה משום מבשל בשר בחלב - לאו משום יום טוב, דמלקות דבשול יום טוב הא תנא ליה, אלא אפילו הוא חול לוקה משום מבשל בשר בחלב, דכתיב לא תבשל גדי בחלב שלש פעמים, אחד לאסור אכילה, ואחד לאסור הנאה, ואחד לאסור בישול, עכ"ל.

והנה מה שכתב רש"י דכתיב "לא תבשל גדי בחלב אמו" ג' פעמים, צ"ב דהא הכא מפרש רש"י מה דלוקה משום בישול, וא"כ למה הוצרך להביא א"כ מקראות, אלא ע"כ כמו שנתבאר דרך לאחר דכתיב ג' פעמים אז נלמד איסור בישול.

ב-

בתרגום אונקלוס (שם) תרגם: לא תבשל - לא תיכלון בשר בחלב, וכן תרגם בפר' משפטים ובפר' ראה.

בפרי חדש (יו"ד סי' פז ס"ק א) ואחד לאיסור הנאה וכו'. **ויש לתמוה על תרגום אונקלוס**, דבכולהו לא תבשל (משפטים כג יט; כי תשא לד כו; ראה יד כא) תרגם לא תיכלון. ואולי סבור דבישול שאסר הכתוב היינו דווקא כשאכלו, ואפקיה קרא בלשון בישול, משום דלא אסיר באכילה אלא דרך בישול, וכתוב בתורה שלש פעמים לעבור עליו בג' לאוין, וצ"ע, עכ"ל. ועי' עוד מש"כ בזה בפרי תואר (שם).

ולהמתבאר דאיסור אכילה נלמד מלא תבשל קמא, פי' דאף דכתוב בלשון בישול הכוונה על איסור אכילה, א"ש בפשיטות מש"כ בהתרגום בכל פעם לא תיכלון, והיינו משום דהא דדרשינן בלא תבשל תניינא על איסור הנאה, הוא משום אם אינו ענין, אבל בלא ייתורא משמעות הלשון הוא אכילה וכמו לא תבשל קמא, וכן עדי"ז לא תבשל הגי' ודו"ק.

ג-

בפי' רש"י (כי תשא שם) בד"ה בחלב אמו - פרט לעוף שאין לו חלב אם, שאין איסורו מן התורה אלא מדברי סופרים, עכ"ל.

והנה בחולין (ק"ג א) מתני'. בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה אסור לבשל ואסור בהנאה, וכו'.¹ ר"ע אומר חיה ועוף אינם מן התורה, שנאמר "לא תבשל גדי בחלב אמו" ג' פעמים, פרט לחיה ולעוף ובהמה טמאה. רבי יוסי הגלילי אומר נאמר "לא תאכלו כל נבלה" (ראה יד כא), ונאמר "לא תבשל גדי בחלב אמו" (שם), את שאסור משום נבלה אסור לבשל בחלב, עוף שאסור משום נבלה, יכול יהא אסור לבשל בחלב ת"ל "בחלב אמו" יצא עוף שאין לו חלב אם, ע"כ.

ובגמרא (שם קטז א) מאי איכא בין רבי יוסי הגלילי לרבי עקיבא, איכא בינייהו חיה, רבי יוסי הגלילי סבר חיה דאורייתא, ור' עקיבא סבר חיה דרבנן. איבעית אימא עוף איכא בינייהו, ר' עקיבא סבר חיה ועוף אינן מן התורה הא מדרבנן אסירי, ור'

והנה בפ' רש"י (כי תשא שם) העתיק פרט לעוף שאין לו חלב אם, ומ"מ סיים שאסור מדברי סופרים, וצ"ב מש"כ בלב אריה דלמאן דיליף מבחלב אמו נחשב מפורש מן התורה להיתר, וא"כ אין כח ביד חכמים לגזור.

ונראה בזה עפ"י מש"כ בחי' כתב סופר (חולין שם) בד"ה ואיבעית אימא וכו' נ"ל לבאר פלוגתייהו דבוודאי בעוף רחוק למיגזר אטו בהמה דלא מיחלף, רק מאחר שכבר נמנו וגזרו בחיה דמיחלף יותר כמ"ש ראשונים ריש פרקין בתנא אגרא (שם קד ב) עי"ש, שוב גם בעוף לא חלקו ואמרו שכל שבכלל בשר אסור, וכל זה לר"ע דחיה אינו מן התורה, והוצרכו לגזור בחיה גם בעוף לא חלקו. אבל לרבי יוסי הגלילי דבחיה דאורייתא שוב משום עוף לחוד לא נמנו לגזור, ולכן מתיר בעוף לגמרי כנ"ל, וכו' עכ"ל.

ומבואר דלמאן דס"ל דאסור בשר עוף בחלב הוא מדין לא פלוג, דרבנן גזרו על חיה וכללו בגזירתם גם בשר עוף.

ולפי"ז י"ל עפ"י מש"כ בשו"ת נודע ביהודה (תניינא יו"ד סי' סב) והנה מעלתו הקשה על דברי הט"ז דהרי רבית לנכרי מפורש בתורה "לנכרי תשיך" (כי תצא כג כא) ואפ"ה אסרו חכמים (ב"מ ע ב). ואמנם אין זה קושיא דרבית לא אסרו בהחלט שהרי כדי חייו מותר (ב"מ שם) וא"כ לא עקרו חכמים ההיתר לגמרי, עכ"ל.

ועי' עוד מש"כ בזה במהר"ץ חיות (ב"מ שם) **ובשו"ת אבני נזר** (או"ח סי' מח) יעו"ש.

ה-

ומבואר דאף דלהט"ז דא"א לחכמים לאסור מה שהתורה התירה בפירוש, מכל מקום כל שלא נעקר ההיתר לגמרי יכולים לאסור.

כמו כן י"ל בנידון דידן, דמכיון שכל האיסור בבשר עוף בחלב הוא רק מדין לא פלוג, לא מיקרי עוקר דבר מן התורה בכך, מכיון דדבר האסור מטעם 'לא פלוג' הוא איסור קליש, וכמו שכתב בדרוש וחי' רעק"א (ביצה ד ב) לענין ספיקא.

וסמוכין לדברינו ממש"כ בשו"ת חת"ס (אבה"ז ח"א סי' לח) **בד"ה ודברי מהרי"ל, דמשום מראית עין יכולים לאסור גם דבר שמפורש בתורה להיתר.**

¹ ומה דלא נקט נמי איסור אכילה, עי' מש"כ בזה בספר כנסת הגדולה (בהג' ב"י אות א), וביד יהודה (סי' פז סוס"ק ד).

לפי מה שנתבאר י"ל דמשום דאכילה הוא פשוטו של מקרא, משום הכי לא שנאו.

² וכ"ה בחי' כת"ס (ק"ג ב) דמיעוטא דגדי לא הוי מפורש, אמנם בחת"ס (יו"ד סוף סי' עג) ס"ל דהוי מפורש יעו"ש.

¹ ומה דלא נקט נמי איסור אכילה, עי' מש"כ בזה בספר כנסת הגדולה (בהג' ב"י אות א), וביד יהודה (סי' פז סוס"ק ד).